

**MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
KORMÁNYA**

**T/17222. számú
Törvényjavaslat
a Köztársaság Napjáról**

**Előadó: Dr. Bozóki András
nemzeti kulturális örökség minisztere**

Budapest, 2005. augusztus

2005. évi ....törvény
a Köztársaság Napjáról

A Nemzetgyűlés 1946. február 1-jén az I. törvénycikk elfogadásával határozott „a nemzet akaratának és érdekeinek legjobban megfelelő” államforma, a köztársaság kikiáltásáról. A második Magyar Köztársaságot a szabadság, az egyenlőség és a testvériség iránti igény hívta életre. Ugyanez az igény fogalmazódott meg az 1848-as forradalom, az 1918-as őszi forradalom során, és ez volt a vezérlő elve az 1956-os forradalomnak, egyben a mai modern Magyar Köztársaság 1989-es megszületésének is.

A köztársaság jogi-politikai kerete a demokratikus berendezkedésnek, az alkotmányosság védelmének, a jog- és esélyegyenlőség érvényesítésének, illetve az emberi és állampolgári jogok tiszteletben tartásának. Ebben az eszményben kapcsolódik össze a demokratikus politikai kultúra igénye, a nemzet tagjainak egymás iránti felelőssége és közösségvállalása. A köztársaság mindannyiunké.

Az Országgyűlés attól a meggyőződéstől indítva, hogy Magyarországon a köztársasági államforma, valamint a republikánus eszme továbbélése a nemzet akaratának és érdekeinek megfelelően biztosítja a demokratikus értékek védelmét, a szabad és független jogállam hagyományainak megőrzését, az alábbi törvényt alkotja:

1. § Az Országgyűlés a köztársasági államforma jelentőségét törvényben örökíti meg.
2. § Az Országgyűlés 1946. február 1-jének, a Magyarország államformájáról szóló 1946. évi I. törvénycikk elfogadása napjának emlékére február 1-jét a Köztársaság Napjává nyilvánítja.
3. § Az Országgyűlés felkéri az állami szerveket, az önkormányzatokat, az egyházakat, az iskolákat, valamint a civil szervezeteket, hogy a Köztársaság Napján országsszerte méltó módon emlékezzenek meg a köztársasági államforma jelentőségéről.
4. § Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

INDOKOLÁS

A köztársasági eszme megjelenése a magyar jogtörténetben egybeesik a független, modern magyar állam megteremtésére irányuló haladó hagyomány megerősödésével. A köztársaság nemcsak a demokratikus, de a szolidáris Magyarországnak is jogi-politikai kerete: biztosítéka az alkotmányosság védelmének, a jog- és esélyegyenlőségnek, illetve az emberi és állampolgári jogok tiszteletben tartásának. A republika eszménye magában hordozza a demokratikus politikai kultúra igényét, összekapcsolja a politikai és a civil szférát. Olyan legfőbb elv, amely – a nemzet akaratának és érdekeinek megfelelően – kifejezi a politikai-jogi közösség tagjainak összetartozását, és biztosítja egymás iránti kölcsönös felelősségét.

Magyarország történelmében 1918. november 16-án, 1946. február 1-jén és 1989. október 23-án került sor a köztársasági államforma kikiáltására. Ilyenféleképpen a mai, a harmadik Magyar Köztársaság az 1946-ban kikiáltott második Magyar Köztársaság, valamint az öszirózsás forradalomban kikiáltott első Magyar Köztársaságnak szellemi, jogi és politikai utóda. Így a harmadik Magyar Köztársaság nem más, mint az újkori magyar történelem legfőbb vívmánya, amelyet a magyar politikai közösség százötven év alatt épített fel.

A második Magyar Köztársaság 1946-os kikiáltásakor a magyar nép újra szabadon határozhatott államformájáról, s ennek eredményeként a Nemzetgyűlés 1946. február 1-jén törvényben rögzítette Magyarország köztársasági államformáját. A második köztársaság kikiáltása ugyanakkor a magyar történelem kegyelmi pillanatában történt: a II. világháború után, de még a szovjet megszállás előtt, abban a rövid, átmeneti időszakban, amelyben a magyar haladás képviselőiben okkal ébredhetett fel a szabad, demokratikus és modern Magyarország megteremtésének reménye.

Az 1946-os törvény megalkotói, az a polgári, politikai közösség, amely szabadon döntött az ország államformájáról, a maga korában szükségszerűen nem teljesíthette be a politikai közösség álmát, de lerakta a mai Magyar Köztársaság alapjait.

A köztársasági eszme alapértékei – a szabadság, az egyenlőség és a testvériség – ugyanis építőkövei mai politikai közösségünknek is. A köztársaság gondolata közös nevezője lehet politikai közösségünk minden tagjának: olyan eszmény, amely felette áll a világnézeti megosztottságnak, amely képes összekötni egymással a magyar konzervativizmus, a nemzeti szabadelvűség és a magyar baloldaliság hagyományait.

Jövőre, 2006-ban lesz hatvan éve annak, hogy 1946. február elsején, a második köztársaság kikiáltásával fordulóponthoz ért Magyarország története. Fél száz esztendővel ezelőtt, 1956-ban pedig megfogant a másfél évtizede kikiáltott harmadik köztársaság, mai jogi-politikai közösségünk is.

Mindezt elegendő oknak látjuk arra, hogy éppen 2006-ban, és éppen február elsején ünnepeljük az újkori magyar politikai közösség létrejöttét, a modern magyar állam megszületését.

Ezért indokolt, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése a köztársasági államforma jelentőségét törvénybe iktassa, és február 1-jét a Köztársaság Napjává nyilvánítsa. Olyan ünnepé, amely a köztársasági eszme hagyományán keresztül a modern magyar állam megteremtése előtt tiszteleg.